

Renmarkskommittén

N 2021:02

Huvudsekreterare

Lisa Englund Krafft

lisa.englund.krafft@regeringskansliet.se

PM 24 – Handlingslinje 2: kodifiering av samisk upplåtelse rätt

Innehåll

1. Rättsliga utgångspunkter	2
2. Handlingslinje 2.....	3
3. Övergripande om möjliga konsekvenser av handlingsalternativet .	4
3.1 Förvaltning av viltstam och fiskbestånd	4
3.2 Samebyarna	4
3.3 Andra eventuella rättighetshavare	8
3.4 Fiskare och jägare som inte är medlemmar i samebyn.....	11
3.5 Näringslivet	15
3.6 Samefonden.....	18
3.7 Löpande upplåtelser på mark under statens omedelbara disposition	18
3.8 Fortifikationsverkets mark	19
3.9 Naturskyddsområden och nationalparker.....	21
3.10 Kostnader för staten	23
3.11 Övriga konsekvenser	23

1. Rättsliga utgångspunkter

I kommitténs uppdrag ligger att bedöma inom vilka delar av den mark som står under statens omedelbara disposition i lappmarkerna och på renbetesfjällen som samebyar i förhållande till staten genom urminnes hävd har ensamrätt att upplåta småviltsjakt och fiske.

En sådan analys redovisas när det gäller lappmarkerna i PM 18 – *Samebyars rätt grundad på urminnes hävd till jakt och fiske i Lappland*. Sekretariatets slutsats utifrån denna är att motsvarande bedömning som för Girjas kan göras i hela Lappland för den mark som står under statens omedelbara disposition. Analysen utmynnar i bedömningen att staten bör räkna med att samebyar på mark under statens omedelbara disposition skulle anses ha motsvarande rätt som Girjas om saken togs till en rättslig prövning. Analysen bygger på det material som sekretariatet haft tillgång till och redovisat i PM 18.

Denna bedömning bildar utgångspunkt för denna promemoria. Skulle kommittén göra en annan prognos över hur domstolarna skulle komma att bedöma det historiska materialet i ljuset av Girjasdomen kommer sekretariatet givetvis att skapa en ny promemoria som anpassas efter kommitténs egen analys.

När det gäller renbetesfjällen är analysen inte klar. I denna del återkommer sekretariatet.

2. Handlingslinje 2

Handlingslinjens innebörd:

På mark under statens omedelbara disposition där utredningen bedömer att samebyarna har en hävdvunnen ensamrätt gentemot staten att upplåta fiske och jakt kodifieras denna rätt i rennäringslagen.

Handlingslinje 2 innebär att kommittén föreslår en reglering som innebär att de rättigheter som i juridiskt hänseende bedöms föreligga kommer till uttryck i lag. Det skulle i så fall ge uttryck för det principiella förhållningssättet att ett rättsläge som bedöms vara gällande ska avspeglas i lagstiftningen.

I denna promemoria redovisas på ett översiktligt plan vilka konsekvenser som kan antas följa om upplåtelserätten på detta sätt övergår i privat regi hos samebyarna, utan att några andra åtgärder samtidigt vidtas.

Utifrån en bedömning av de konsekvenser som kan antas följa med rättsläget kan dock flera ytterligare vägval göras. Det gäller t.ex. om man inte ser rättsläget som tillfredsställande. I promemoriorna 21–27 redovisas sådana kompletterande vägval. Gemensam för dessa är utgångspunkten att rättsläget erkänns i lagstiftningen.

3. Övergripande om möjliga konsekvenser av handlingsalternativet

Den direkta konsekvensen av Handlingslinje 2 är att länsstyrelserna, Fortifikationsverket och Naturvårdsverket inte längre administrerar upplåtelser av fiske och småviltsjakt statligt disponerad mark i Lappland (vi återkommer som sagt om renbetesfjällen). Denna rätt ligger i stället i privat regi, hos samebyn.

Konsekvensanalysen nedan utgår från dessa förhållanden.

3.1 Förvaltning av viltstam och fiskbestånd

I samtliga handlingslinjepromemorior kommer en redovisning behöva göras av förvaltningen av fjällens viltstam och fiskbestånd och i vilken mån denna kan påverkas av vem som hanterar upplåtelseerna av fiske och jakt.

Detta kräver en analys av de beståndsdelar som bygger upp rådande reglering av förvaltningen av viltstam och fiskbestånd, liksom av vem som ansvarar för vad. Ett arbete med detta pågår inom sekretariatet, med behändigt bistånd från kommitténs länsstyrelse-expert. Eftersom detta är en mycket viktig del och vi ännu inte är helt i hamn har vi valt att lämna denna del utestående inför detta sammanträde. Vi planerar i stället för att ägna förvaltningen särskild uppmärksamhet vid internatet i juni.

3.2 Samebyarna

Samebyn behöver inte gå till domstol för att hävda sin rätt

Som har framgått av *PM 23 – Handlingslinje 1 Status quo* har flera samebyar aviserat att man i ett läge där staten vägrar erkänna upplåtelse rätt för samebyn kommer att stämma staten. Sekretariatets bedömning är, som framgån, att samebyarna i Lappland har goda möjligheter till framgång i rättstvister som rör mark under statens omedelbara disposition.

Handlingslinje 2 innebär dock att samebyarna inte behöver ta vägen via domstol för att tillerkännas sådan upplåtelse rätt. I stället regleras upplåtelse rätten i lag. Det medför också att samma förutsättningar gäller för samtliga samebyar som utredningen bedömer står under liknande förhållanden.

Just enhetlighet är något som samebyarna särskilt har efterfrågat. Enhetligheten kan också innebära vissa fördelar i ett administrativt hänseende.

Betesro

Samebyarna har genomgående lyft möjligheterna att genom avlysning ge renen bättre förutsättningar för betesro som den allt överordnade frågan rörande upplåtelse. Med krympande betesmarker och ökande störningar i övrigt ser samebyarna betesron som den fundamentala utmaningen för renskötseln.

Handlingslinje 2 att samebyarna själva styr över avlysningarna på de delar av samebyns område som står under statens omedelbara disposition. Det innebär att samebyn kan vidta de åtgärder som samebyn bedömer krävs för att tillgodose renens behov av betesro.

Vilken betydelse detta i ekonomiskt hänseende får för renskötseln är inte möjligt att kvantifiera utan närmare forskning på området. Accepteras grundpremissen att jakt kan medföra störningar för renen, särskilt under känsliga perioder, torde det dock inte finnas skäl att ifrågasätta att egen kontroll över avlysningar får betydelse.

Slutligen kan nämnas att det både från samebyar och från jägare har framförts att länsstyrelsernas avlysningar ofta är trubbiga, t.ex. genom att omfatta större områden än vad som är nödvändigt. Vissa samebyar har framfört att egen kontroll över avlysningar skulle möjliggöra större precision än vad det nuvarande systemet medger, genom att till exempel tillåta partiella begränsningar i jakten som inte behöver vara lika omfattande som en avlysning av ett helt jaktområde.

Skydd för egen jakt

Under utredningens gång har, särskilt från jägarhåll, framförts att samebyarnas intressen gällande tidpunkter för jaktstart och avlysningar inte begränsar sig till frågan om betesro. I stället lyfts att samebyarna vill skydda sin egen jakt – företrädesvis älgjakten.

En rådighet över fiske och jakt innefattar utrymme att själv bestämma under vilka förutsättningar andra får jaga och fiska. En variabel i detta kan vara den egna jakten.

Med Handlingslinje 2 kan samebyn välja att först prioritera det egna fisket och den egna jakten för att därefter upplåta till andra. Det kan t.ex. innebära att jaktstarten för andra jägare förläggs efter att samebyns medlemmar har jagat färdigt. Det kan också innebära att upplåtelseerna styrs till andra marker än där samebyn för tillfället utövar fiske och jakt.

Säkerställa viltstammens storlek

Vid de möten som sekretariatet har haft med samebyarna har signalerats att man ser ett behov av att öka populationerna för visst vilt. Det handlar framför allt om vilt som kan utgöra föda för rovdjur, och där tillgången till sådant vilt enligt samebyarna har en direkt inverkan på riskerna för att få renar rivna av varg, björn, järv och örn. Enkelt uttryckt – med en god tillgång till vilt har rovdjuren tillgång till även annan föda än ren.

Med en kontroll över upplåtelseerna menar samebyarna att man bättre kan kontrollera viltpopulationerna.

I detta sammanhang ska dock noteras att bestämmelserna i fråga om sådant vilt som kan orsaka skador på skogs- och lantbruk – företrädesvis älg – inte ensidigt ligger hos samebyn, även om samebyn tillerkänns upplåtelse rätt. Skulle älgstammen öka på ett sätt som gör att den medför allvarlig skada särskilt på bl.a. gröda, skog eller annan egendom kan länsstyrelsen med stöd av jaktförordningen besluta om skydds jakt.¹ Det kommer finnas skäl att återkomma till frågan om skydds jakt vid den större översynen av förvaltningen av viltstam och fiskebestånd inför kommitténs sammanträde i juni.

Intäkter av upplåtelser

Om en sameby ges en lagreglerad rätt att upplåta fiske och jakt är en naturlig följd att inkomsterna av sålda upplåtelser i sin helhet tillfaller samebyn. Det skiljer sig från dagens situation, där de medel som kommer från länsstyrelsens upplåtelser fördelas mellan samebyn och Samefonden. Som har framgått av PM 20 – *Så fungerar Samefonden* – uppgår Samefondens intäkter av upplåtelser årligen under de senaste fem åren till mellan åtta och nio miljoner kronor årligen. Det är intäkter som alltså i stället skulle gå till samebyarna.

---

¹ Se 23 a § jaktförordningen (1987:905).

En annan följd av Handlingslinje 2 är att samebyn sätter priset för sina upplåtelser. På attraktiva jaktområden och för attraktiva fisken kan det medföra en ökning av samebyns inkomster. Konkurrens från närliggande områden kan dock också påverka prissättningen.

Att en övergång av upplåtelserätten i privat regi skulle medföra prisökningar för den som vill fiska och jaga är dock inte självklart, eftersom prissättningen kan bestämmas även utifrån andra variabler än vinstmaximering. I det exempel som finns – Girjas sameby – har samebyn bestämt ett pris som ungefärligen motsvarar länsstyrelsens prissättning för upplåtelser på angränsande områden. Skälet för detta är enligt samebyn en strävan efter att möjliggöra för att Ortsbor ska kunna fiska och jaga som tidigare.

Sammantaget kan det på goda grunder antas att en lagstadgad rätt till upplåtelse skulle ge samebyn ökade intäkter för varje enskild upplåtelse, då intäkten inte längre behöver delas med Samefonden. Huruvida det blir en total intäktsökning beror dock på i vilken utsträckning samebyn väljer att upplåta fiske och jakt, det vill säga det totala antalet upplåtelser och på hur priserna påverkas av eventuell konkurrens i förhållande till omkringliggande områden.

Intäkternas storlek är också beroende av prissättningen. Förutsättningarna för att höja priserna i förhållande till dagens nivåer skiljer sig dock åt. I olika byområden finns olika attraktiva jaktmarker respektive fisken. Läge och tillgänglighet inverkar också i detta hänseende. Därtill kan samebyarna, som angetts, också ha andra skäl att hålla priserna på en viss nivå. Även sådana incitament kan antas skifta mellan olika samebyar.

Sammanfattningsvis är det inte möjligt att göra några säkra antaganden åt något håll beträffande hur en övergång av administrationen av upplåtelser till privat regi, det vill säga till samebyarna, skulle inverka på samebyarnas intäkter. I vart fall inte mer än att de upplåtelser som faktiskt görs kommer generera större intäkter än i dag, då inkomsten inte behöver delas med Samefonden.

Administration

Av Handlingslinje 2 följer att staten släpper administrationen av fiske- och jaktupplåtelser på berörd mark. I stället blir det, liksom på privat mark, som utgångspunkt den som innehar fiske- och jakträtten som beslutar om

upplåtelser om inget annat har överenskommit på frivillig grund (viss skillnad förekommer såvitt avser fiskevårdsområden). Det vill säga samebyarna.

Upplåtelse av jakt förutsätter viss administration, särskilt om den ska ske av mer än begränsad omfattning. För försäljning, avlysning m.m. finns visserligen möjlighet att sluta avtal om digitala tjänster för upplåtelse. T.ex. använder både länsstyrelsen och Girjas sameby tjänsten Nature-IT för sina fiske- och jaktupplåtelser. Ett avtal med en sådan tjänst förutsätter dock ett visst förberedelsearbete, t.ex. för att bestämma vilka villkor som ska gälla för upplåtelser. Tjänsten kräver också löpande administration, som exempelvis uppdateringar med anledning av renhjordens förflyttningar osv.

Det finns ingenting i Handlingslinje 2 som hindrar samebyn att genom avtal avhända sig upplåtelseerna. Flera samebyar skulle t.ex. kunna gå ihop för att skapa en gemensam administration. Man kan också tänka sig ett scenario där samebyn avtalar t.ex. med ett en privat aktör som mot viss andel i vinsten upplåter fiske och jakt på samebyns område till marknadsmässigt pris. Ett sådant avtal skulle kunna förses med villkor om t.ex. att upplåtaren ska avlysa fiske och jakt på samebyns begäran.

3.3 Andra eventuella rättighetshavare

I Girjasdomen prövades endast samebyns rätt gentemot staten på den berörda marken. I debatten har lyfts att det kan finnas även andra rättighetshavare på marken.

Allmänt kan sägas att det kollektiv som kan hävda en civilrättsligt grundad rättighet på markerna begränsas till samebyn. Det handlar om samebyns rättsliga konstruktion. Gruppen fiskare eller gruppen jägare kan inte som kollektiv på motsvarande sätt i rättsligt hänseende göra gällande några rättigheter.

En aspekt i sammanhanget är också att den urminnes hävd som tillämpats i Girjasdomen är en rätt av ett speciellt slag; förutsättningarna för att tillämpa rättsinstitutet har utvecklats med beaktande av principer för skydd av urfolk. Den typ av urminnes hävd som tillämpats är därför inte helt jämförbar med de förutsättningar för urminnes hävd som andra markanvändare kan behöva påvisa.

Det utesluter dock inte att det kan finnas enskilda fiskare eller jägare, såväl samer utanför samebyarna som andra, vars förfäder har upparbetat en fiske- eller jakträtt genom urminnes hävd. Det är inte heller uteslutet att förutsättningarna för att tillämpa rättsinstitutet skulle kunna komma att utvecklas och anpassas till den kulturhistoriska kontext som gäller för dem. Detta gäller oavsett om länsstyrelsen eller någon annan upplåter fiske och jakt.

Handlingslinje 2 innebär inte att sådana andra rättigheter utsläcks. Den som genom historisk dokumentation kan visa att han eller hon har en sådan upparbetad rätt kan fortfarande göra rätten gällande. En sådan rätt fastställs i så fall genom ett tvistemålsförfarande i domstol.

Det har framhållits att en sådan process innebär en betydande ekonomisk risk. Detta stämmer och är, liksom för samebyarna, något som ligger i tvistemålets natur. Frågan är då om utredningen, liksom när det gäller samebyarna, borde förebygga eventuella rättsprocesser genom utredning i dessa delar.

I denna del resonerar sekretariatet som följer.

Till skillnad från samebyarna har förekomsten av individuella rättigheter framför allt hävdats på ett övergripande plan. Enskilda individer har inte på motsvarande sätt som samebyarna trätt fram och med hänvisning till konkreta omständigheter gjort anspråk på en hävdvunnen fiske- eller jakträtt. Redan det förhållandet gör det svårt för en utredning att ta ställning till en eventuell förekomst av sådana rättigheter.

Även om enskilda skulle träda fram med riktade anspråk på fiske- och jakträtt kan det också ifrågasättas om en utredning kan och bör utreda varje enskilt anspråk.

När det gäller utredningen avseende samebyarna så handlar denna om principiella ställningstaganden på samhällsnivå. Grunden för att det allmänna behöver göra sådana ställningstaganden är att Högsta domstolen har ritat om den juridiska karta som staten hittills har utgått från. Vidare har det hela tiden sedan den första renbeteslagen infördes år 1886 stått klart att samebyarna har fiske- och jakträtt på de här markerna, och frågan om varför samebyarna inte får upplåta fiske och jakt har varit föremål för diskussion sedan dess.

Något motsvarande Girjasdomen har inte hänt avseende de juridiska förutsättningarna för enskilda individer att hävda en rätt. Där föreligger samma förutsättningar som tidigare. Några nya juridiska bedömningar är alltså inte aktuella, vilket brukar vara grunden för en utrednings uppdrag att fastställa ett rättsläge.

Vidare ger det historiska underlag som sekretariatet inhämtat och analyserat inga indikationer på att det skulle finnas ett stort antal enskilda rättighetshavare i fjällområdena i stort, vilket annars hade kunnat vara ett skäl för att på ett mer övergripande plan klargöra förekomsten av enskildas fiske- och jakträttigheter. Skulle det finnas andra enskilda rättighetshavare är det i så fall fråga om på betydligt mer lokal nivå.

Sammantaget bedömer sekretariatet att det skulle vara närmast ogörligt att identifiera och utreda varje eventuell enskild rättighetshavare på all mark under statens omedelbara disposition i lappmarkerna. Däremot kan (och bör) en eventuell reglering utformas på ett sätt som innebär att andras eventuella enskilda rättigheter inte utsläcks genom samebyarnas upplåtelse rätt.

Särskilt om samer utanför samebyarna

När det gäller samer utan för samebyarna kan följande särskilt noteras.

Rennäringslagen innebär till sin nuvarande utformning rent praktiskt att renskötselrätten, inbegripet de fiske- och jakträttigheter som ingår i renskötselrätten, i praktiken tillkommer samebyn och dess medlemmar. I Girjasdomen konstateras att det är samebyn som för medlemmarnas räkning innehar rätten att upplåta fiske och jakt.²

Bland ättlingarna till de samer som i mitten av 1600-talet kan anses ha upparbetat en rätt till fiske och jakt livnär sig rimligen det absoluta flertalet på annat än renskötsel. Bland dessa finns samer vars familjer obrutet har nyttjat markerna och som ser fisket och jakten som en grundläggande beståndsdel i sin urfolkskultur.

Kommittén har i utredningens nästa del att analysera om en rätt till fiske och jakt även tillkommer de samer som inte är medlemmar i samebyar. Denna frågeställning ska alltså inte bedömas inom ramen för detta delbetänkande.

---

² Se p. 225 i Girjasdomen

Det innebär också att någon konsekvensanalys för samer utanför samebyar inte kan göras på längre sikt inom ramen för delbetänkandet. Denna beror nämligen av den juridiska bedömningen av rättsförhållandena för samer som inte är medlemmar i samebyarna.

För den tillfälliga lösningen kan dock konstateras att de faktiska förutsättningarna för fiske och jakt blir desamma för samer utanför samebyarna som för som andra fiskare och jägare utan medlemskap i en sameby, se nedan.

3.4 Fiskare och jägare som inte är medlemmar i samebyn

Möjligheterna att jaga och fiska

En privat upplåtelse rätt av fiske och jakt på mark under statens omedelbara disposition innebär att hanteringen av upplåtelse rna ligger utom statlig kontroll. Det kan alltså inte garanteras att upplåtelse r kommer att göras till fiskare och jägare utanför samebyn, utan samebyn kan välja att avstå från sådana upplåtelse r.

Det kan dock inte heller förutsättas att allmänhetens möjligheter till fiske och jakt skulle inskränkas väsentligen genom att samebyarna tillerkänns upplåtelse rätten. Det beror helt enkelt på hur samebyarna väljer att agera.

Rent allmänt kan finnas skäl att på ett allmänt plan beakta incitamenten för samebyarna att faktiskt tillhandahålla fiske och jakt på de berörda markerna.

I det hänseendet kan inledningsvis konstateras att samebyarna, som framgått, beskriver förutsättningarna för att ge renen betesro som det allt överordnade behovet. Det kan också antas att ju fler andra störningar som finns för renskötseln inom ett område, desto större upplevs behovet av att begränsa de störningar samebyn kan kontrollera – i det här fallet jakten och i viss mån fisket.

Det vissa samebyar har signalerat om ett behov av att öka populationerna för visst vilt kan också antas påverka allmänhetens tillgång till jakt.

Sammantaget torde ett rimligt antagande vara att en samisk upplåtelse rätt på marker där länsstyrelsen i dag står för upplåtelse rna kommer medföra en viss inskränkning i allmänhetens möjligheter att jaga i förhållande till vad som gäller i dag. När det gäller skyddet för renskötseln understöds detta

antagande av det exempel som finns – Girjas sameby – där samebyn valt att flytta fram starten för småviltsjakten i förhållande till vad som gällt där länsstyrelsen fattat beslut. De lokala förhållandena kan dock skilja sig åt.

När det gäller fisket är läget mer oklart. Vid kontakter med såväl samebyar som Sportfiskarna framkommer att fisket generellt sett orsakar betydligt mindre störningar för renskötseln än jakten. Verksamheten är i regel tystare och man rör sig som utgångspunkt i ett mer begränsat område.

Fisketurism av mer kommersiell karaktär, med högre krav på komfort hos deltagarna, kan dock i högre grad medföra störningar, t.ex. vid motorburna transporter som fyrhjuling, skoter och helikopter. Just skoterkörning i anslutning särskilt till vårvinterfiske anges rent allmänt som något som kan utgöra skäl för avlysning av fiske.

Sammantaget torde dock fisket vara förenat med mindre risk för störningar än jakten, även om störningar kan förekomma. Utöver begränsningar i förhållande till skoter som transportmedel torde samebyarnas eventuella skäl för att begränsa fisket snarare handla om i vilken mån samebyarna vill använda vissa vatten för eget fiske, eller för upplåtelse mot marknadsmässig ersättning.

Vilka incitament finns då för att faktiskt upplåta fiske och jakt?

Bland lokala fiskare och jägare utanför samebyarna har på flera håll framhållits att vissa samebyar, t.ex. beträffande avlysningar och i övrigt gällande samverkan med annan orsbofolkning, tydligt har visat på en avsaknad av vilja att se till sina grannars behov av fiske och jakt.

Flera samebyar har å sin sida betonat att redan dagens upplåtelseintäkter, som delas med Samefonden och inte är satta utifrån marknadsvärde, är av stor betydelse i en redan ekonomiskt trängd verksamhet. En upplåtelse rätt där hela intäkten går till samebyn skulle enligt dessa samebyar ytterligare öka incitamenten för att i så hög grad det är möjligt med hänsyn till renskötseln upplåta fiske och jakt.

Samebyarna har också framhållit att avlysningar skulle kunna göras med större precision, vilket man menar skulle kunna öka jaktmöjligheterna i förhållande till dagens avlysningar av bestämda områden som enligt vissa byar ibland är större än nödvändigt.

Ett annat förhållande som återkommande har lyfts av samebyarna rör vikten av att tillhandahålla fiske och jakt för att upprätthålla goda relationer med lokalbefolkningen.

I samtliga redovisade delar kan det på goda grunder antas finnas skillnader lokalt.

Sammantaget bedömer sekretariatet att det inte är möjligt för en statlig utredning att med bestämdhet säga att fiske och jakt kommer att upplåtas även fortsättningsvis och i framtiden om rådigheten går över till privata aktörer som samebyarna. Själva rådighetsövergången innebär ju, liksom vid annan privatisering, att staten inte längre har kontroll över egendomen.

Däremot torde man inte heller, utan klara incitament om det, kunna utgå från det motsatta. Särskilt inte på ett generellt plan, eftersom de lokala variationerna kan antas vara betydande.

Det exempel som finns på en total överflyttning av rådigheten över fiske och småviltsjakt – Girjas – innebär att samebyn har valt att fortsätta upplåta småviltsjakt och fiske även efter Girjasdomen. Det skulle kunna tala för att incitamenten att upplåta fiske och jakt är starkare än att strypa allmänhetens tillgång. Mot det kan hävdas att en samebys agerande inte säger något om hur andra samebyar kan välja att göra.

Däremot kan det på goda skäl antas att tillgången till jakt, och möjligen även till fiske, kommer att bli föremål för vissa begränsningar i förhållande till om staten hade hanterat upplåtelseerna. Hur stora dessa begränsningar blir kan skilja sig mellan olika samebyar. Det kan också växla över tid. Att en viss begränsning följer med handlingsalternativet kan man nog dock rimligen utgå ifrån.

Särskilt om kostnader för att jaga och fiska

Handlingslinje 2 innebär att varje sameby bestämmer till vilket pris man vill upplåta fiske och småviltsjakt. Som har framgått ovan finns det flera olika faktorer som kan inverka på detta.

Liksom när det gäller andra försäljningar av tjänster är utbud och efterfrågan en sådan variabel. Mer attraktiva jaktområden och fisken skulle kunna generera högre priser, t.ex. genom upplåtelse för fiske- och jaktturism.

Det finns dock även andra aspekter som kan påverka prissättningen, bl.a. kostnadsbild och vilket pris lokalbefolkningen kan finna skäligt.

Samtliga dessa variabler kan skilja sig från sameby till sameby. De kan också skilja sig över tid. När en verksamhet övergår från offentlig regi till privat är det dessutom, om övergången inte kombineras med en prisreglering, rent allmänt inte möjligt att med bestämdhet säga hur övergången kommer påverka prissättningen.

Förutsebarhet

Dagens ordning, med länsstyrelser som i huvudsak upplåter fiske och jakt på mark under statens omedelbara disposition, innebär en administration som är uppdelad länsvis.

Handlingslinje 2 innebär att administrationen delas upp på mindre geografiska områden – sameby för sameby. Eftersom varje sameby har att bestämma villkoren för upplåtelser kan det också bli fråga om skilda villkor på flera olika områden inom ett och samma län.

Hur pass splittrat det blir beror på hur samebyarna agerar. Väljer man att på vissa områden ha en gemensam administration, eller annars liknande villkor, blir fragmentiseringen mindre. Använder man samma tekniska system för upplåtelser kan också det innebära att den enskilde fiskaren eller jägaren i praktiskt hänseende inte upplever någon större skillnad vid köp av fiske och jakt.

Det kan vidare noteras att fiske och jakt redan bedrivs under skilda förhållanden på privat mark, sett till frivilliga viltvårdsområden och olika markägare utan sådan anslutning. En viss fragmentisering skulle alltså inte vara unik sett till Sverige som helhet.

En annan viktig förutsebarhetsfaktor är frågan om avlysningar.

Många fiskare och jägare anpassar sin semester och övriga ledigheter efter fisket och jakten. I kostnadshänseende kan en bokning av t.ex. resor och boenden till särskilda jaktområden eller vatten innebära en stor investering för den enskilde. Avlysningar med kort varsel och utan möjlighet till fiske eller jakt på ett annat anvisat och i fiske- och jakthänseende godtagbart område kan därmed få stora konsekvenser. Detta gäller redan i dag, i

förhållande till länsstyrelsernas avlysningar, men det finns en uttalad oro för att detta skulle öka om samebyarna ges rätt att upplåta fiske och jakt.

I det hänseendet kan konstateras att samebyarna själva, som angetts, ser betesron som det främsta skälet att driva frågan om upplåtelse rätt. Det skulle kunna innebära att avlysningarna kommer att öka om administrationen av upplåtelser övergår till samebyarna. Samtidigt har framförts att avlysningarna kan bli mer precisa och planeras i bättre tid. Det är alltså inte säkert i vilken mån en samisk förvaltning skulle minska förutsebarheten för den som planerar för fiske och jakt. Liksom när det gäller övriga förhållanden så beror det i slutändan på hur samebyarna agerar. Skillnaderna kan också vara stora lokalt och dessutom variera över tid.

Inom jägarkåren framhålls särskilt man rent allmänt uppfattar uttrycket betesro som väldigt luddigt. Eftersom uttrycket är centralt i sammanhanget efterfrågas en tydligare definition grundad på vetenskapliga rön.

3.5 Näringslivet

Förutsättningarna för att rekrytera arbetskraft

Under utredningen har det aktiva friluftslivet med fiske och jakt i flera sammanhang och från flera håll beskrivits som grundläggande för att industrier, skogsbruk och annat lokalt näringsliv i norra Sverige ska kunna rekrytera och behålla arbetskraft.

Sekretariatet har inte kunnat finna några undersökningar av hur den upplevda livskvaliteten påverkas av tillgången till fiske och jakt, eller i vilken grad sådan tillgång påverkar valet av bostadsort. En sådan undersökning är inte heller möjlig att göra inom ramen för en utredning. Tillförlitliga resultat förutsätter t.ex. utvärdering över tid för att få information om hur förändringar i upplåtelse rätten påverkar tillgången till fiske och jakt och, i sin tur, företagets rekryteringsmöjligheter. Det finns vidare andra faktorer än möjligheterna till fiske och jakt som kan påverka valet av bostadsort och vara effekter man behöver kontrollera för (t.ex. arbetsmarknadens storlek och diversifiering, boendekostnader, utbildningsmöjligheter, tillgång till service, tillgång till orörd natur utan jakt- eller fiskeutövning).

Det är alltså inte i skrivande stund möjligt att veta sig i företagsekonomiskt eller nationalekonomiskt hänseende närmare värdera vilken inverkan

allmänhetens tillgång till fiske och jakt har på näringslivets möjligheter att rekrytera och behålla kompetens. Det innebär dock inte att det finns skäl att bortse från att en sådan inverkan, trots bristande mätbarhet, kan vara en betydelsefull faktor. Sekretariatet har fått en del tips från expertgruppen och avser att undersöka denna faktor vidare.

Det ska dock sägas att det förhållandet att samebyar har rätt till upplåtelser inte med nödvändighet innebär att företagens rekryteringsmöjligheter blir sämre. Finns förutsättningar kan företag som bedömer att tillgång till fiske och jakt är en viktig förutsättning för att rekrytera personal sluta avtal med samebyarna om sådan tillgång för deras personal. Förutsättningarna kan för sådana avtal dock rent allmänt komma att bero på relationerna mellan samebyn och berörda företag.

Särskilt om fiske- och jaktturism

Handlingslinje 2 innebär att respektive sameby bestämmer om man vill upplåta fiske och jakt till företag som bedriver turistverksamhet inom fiske och jakt.

I Girjas sameby har samebyn t.ex. beslutat att upplåta fiske och småviltsjakt endast till ortsbör.³ Innebörden är att förutsättningarna för att bedriva turistverksamhet för fiske och jakt gentemot personer utanför området är mycket begränsade. Det gäller såväl för samebyns medlemmar som för utomstående. Det undantag som i dagsläget görs gäller fiskecampen Tjuonajokk, där ett begränsat antal dygnsfiskekort säljs till fiskecampen, och där campen sedan kan sälja fiskekortet vidare, det vill säga även till andra än ortsbör, dock med villkoret att fisket alltid sker med en av fiskecampen anlita guide.

Tillerkänns fler samebyar rådighet över fiske och småviltsjakt kan begränsningar för utsocknes fiskare och jägare komma att gälla även på dessa byområden. Detsamma gäller om en eller flera byar skulle tillerkännas rådigheten över älgjakten. Konsekvenserna av en övergång av rådigheten till en eller flera samebyar beror dels på i vilken mån det bedrivs sådan verksamhet lokalt, dels på hur samebyn väljer att förhålla sig.

---

³ Det finns en rättslig diskussion om huruvida en begränsning till lokalbör är förenlig med EU:s geoblockeringsförordning. Frågan är inte prövad rättsligt och något initiativ har inte tagits från kommissionen i frågan.

Skulle fler samebyar välja att upplåta fiske och jakt i princip uteslutande till ortsbor är en rimligt antagande att efterfrågan minskar på tjänster från företag som bedriver turistverksamhet inom fiske- och jaktturism. Ortsbefolkningens efterfrågan av sådana tjänster är sannolikt lägre än utsocknes fiskares och jägares. Likaså kan man anta att ortsbefolkningen har bättre lokalkännedom och därmed mindre efterfrågan på t.ex. guidningstjänster.

Det är svårt att avgöra hur många företag det kan röra sig om då de ofta är enskilda firmor och därmed svåra att hitta i offentlig statistik. Det finns dock i vart fall ett drygt tiotal företag med turistverksamhet inom fiske och jakt i flera av de berörda kommunerna. Flera av dessa är små med en omsättning på mindre än en miljon kronor och med inga eller bara ett par anställda, men det finns också exempel på större företag. De flesta av företagen bedriver också flera verksamheter och det går inte att avgöra hur stor del av omsättningen som kommer från fiske- och jaktturism specifikt.

Särskilt om älgjaktens betydelse för skogsindustrin

När det särskilt gäller skogsindustrin kan vidare följande noteras beträffande älgjakten specifikt.

En del i regleringen av älgstammen handlar om att hålla älgpopulationen på en nivå som begränsar omfattningen av betesskador inom skogsbruket. I dagsläget är det framför allt länsstyrelserna som ansvarar för detta, vilket bland annat hanteras genom tilldelning av kvoter.

Även med en upplåtelse rätt hos samebyarna kan länsstyrelserna besluta om sådana kvoter. Genom kvoterna kan tillses att upplåtelser görs i en omfattning som inte medför hot mot en hållbar population av älg. Kvoterna innebär dock inte ett *krav på* avskjutning till en viss nivå. Skulle en sameby välja att skjuta färre älgar än kvoten medger och inte upplåta den kvarstående delen av kvoten till andra jägare kan älgstammen om inte andra åtgärder vidtas alltså komma att öka på ett sätt som kan få konsekvenser för skogsbruket.

Hur stor risken är för en sådan situation kan inte säkert sägas. Det beror på hur respektive sameby väljer att agera. Samebyarna har visserligen uttryckt att en ökning av älgstammen skulle kunna gynna renskötseln genom att rovdjur ges tillgång till andra byten än ren. Samtidigt finns det ett

ekonomiskt värde i älgjakten, såväl när det gäller samebymedlemmarnas jakt för husbehov och avsalu som beträffande upplåtelse av jakt.

Skulle älgstammen öka i alltför hög grad finns möjligheten för berörda länsstyrelser att, oaktat vad samebyn tycker, besluta om skydds jakt. Skulle sådan behöva ske i stor omfattning krävs emellertid att det finns jägare som kan verkställa skyddsjakten. Skogsbruket framhåller i det sammanhanget vikten av återväxt inom jägarkåren. Från skogsindustrin uppfattas skydds jakt som ett trubbigt medel för att åstadkomma en hållbar älgstam. Det kommer finnas skäl att återkomma till denna fråga vid den större översynen av förvaltningen av viltstam och fiskbestånd inför kommitténs sammanträde i juni.

3.6 Samefonden

Handlingslinje 2 innebär att Samefonden inte längre får någon del i intäkterna för upplåtelse av fiske och småvilts jakt i Lappland. Som har framgått i PM 20 – *Så fungerar Samefonden* – kom närmare två tredjedelar av Samefondens intäkter under åren 2016 till 2020 från upplåtelser.

Ett bortfall av sådana upplåtelseintäkterna skulle alltså påverkas Samefondens verksamhet betydligt. Därmed kan Samefondens verksamhet antas påverkas betydligt. Utan kompensande åtgärder innebär detta t.ex. mindre medel till samiska kulturändamål, till underhåll av vissa renskötselanläggningar och för andra projekt där fondstyrelsen fattar beslut efter ansökan.

3.7 Löpande upplåtelser på mark under statens omedelbara disposition

På mark under statens omedelbara disposition löper i vissa fall fleråriga avtal om upplåtelse av framför allt jakt. Sådana avtal kan ha ingåtts av länsstyrelserna eller av Naturvårdsverket eller Fortifikationsverket när det gäller mark som ägs av dessa myndigheter. I kommitténs uppdrag för det första delbetänkandet ligger att analysera vad en ensamrätt till upplåtelser av fiske och jakt får för konsekvenser för statens avtal om nyttjanderättsupplåtelser inom berörda områden.

Handlingslinje 2 innebär att rätten till upplåtelse av fiske och jakt inte söks i domstol utan tillerkänns enligt lag. En rimlig konsekvens av ett sådant förfarande är att kortare avtal om nyttjanderättsupplåtelser inom berörda

områden får löpa ut. När det gäller avtal som löper på längre tid kan det övervägas om sådana bör sägas upp, med konsekvensen att staten blir ersättningsskyldig gentemot nyttjanderättsinnehavaren, i vart fall för nyttjanderättsavgift som löper på tiden efter avtalets upphörande.

3.8 Fortifikationsverkets mark

Fortifikationsverket äger och förvaltar fastigheter avsedda för försvarsändamål. Myndighetens förvaltning och utvecklingen av detta fastighetsbestånd ska vara ändamålsenligt i förhållande till totalförsvarets behov.

Ett par, relativt sett mindre, områden av den mark som Renmarkskommittén utreder ägs och förvaltas av Fortifikationsverket. Inom dessa områden bedriver Försvarsmakten och andra myndigheter med koppling till försvaret (försvarsmyndigheter)⁴ verksamhet.

I ett av dessa områden, regementsområdet med skjutfält i Arvidsjaur kommun, är renkötseln utsläckt med stöd av 26 § rennäringslagen. I det området kommer därmed samisk upplåtelse rätt till fiske och jakt inte i fråga. För Fortifikationsverkets övriga områden behöver det dock utredas, vad konsekvenserna skulle bli om samebyar visar sig ha rätten att upplåta fiske och jakt i områdena.

Delar av Fortifikationsverkets mark är klassade som skyddsobjekt med militär anknytning enligt 5 § skyddslagen (2010:305).⁵ Det innebär som huvudregel att tillträdesförbud för obehöriga råder, antingen permanent eller under särskilt beslutade tider.⁶ Beslut om skyddsobjekt och tillträdesförbud fattas, i de fall som nu är aktuella, av Försvarsmakten. Enligt skyddslagen ska föregående samråd om möjligt ske med den som äger eller nyttjar området i

---

⁴ Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt och Totalförsvarets forskningsinstitut

⁵ I 5 § skyddslagen anges vilka byggnader, andra anläggningar, områden och objekt som får beslutas vara skyddsobjekt när det gäller militär anknytning. För den mark vi nu behandlat, dvs. Fortifikationsverkets mark ovan lappmarksgränsen, handlar det främst om byggnader, andra anläggningar och områden som staten har äganderätt eller nyttjanderätt till och som disponeras av Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt eller Totalförsvarets forskningsinstitut (5 § punkten 1) och områden där Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt eller Totalförsvarets forskningsinstitut tillfälligt bedriver övningar, prov eller försök eller områden där oförutsedda följder av sådan verksamhet kan inträffa (5 § punkten 2).

⁶ 7 § första stycket skyddslagen. Av paragrafens tredje stycket framgår att om det räcker för att tillgodose skyddsbehovet, får tillträdesförbudet ersättas av ett utbildningsförbud eller av ett förbud mot att bada, dyka, ankra eller fiska.

fråga. Informationsutbyte och samverkan sker mellan försvarsmyndigheter och samebyar i olika omfattning i berörda områden.

I dagsläget upplåter länsstyrelserna fiske och jakt i Fortifikationsverkets områden när det gäller mark ovan odlingsgränsen, medan Fortifikationsverket själva upplåter fiske och jakt på mark mellan odlingsgränsen och lappmarksgränsen. Fortifikationsverkets upplåtelser sker i de flesta fall genom ettåriga avtal med etablerade lokala fiske- och jaktlag. I de områden som berörs av delbetänkandet finns för närvarande inga upplåtelser som endast avser fiske, utan fisket inkluderas i vissa fall i de befintliga tecknade jakträttsavtalen.

I avtalen föreskrivs att försvarsmyndigheterna har företräde till områdena. Det erinras också om att försvarsmyndigheterna kan avlysa områden enligt skyddslagen och att fiske och jakt då inte får utövas. Ytterligare förbehåll för jakt och fiske kan finnas i upplåtelseavtalen till skydd för försvarsmyndigheternas verksamhet samt för Fortifikationsverkets egen förvaltning, för att Fortifikationsverket ska kunna tillhandahålla ändamålsenliga fastigheter för totalförsvaret.

Om det fastställs att samebyar har rätten att upplåta fiske och jakt i områdena, innebär tillträdesförbuden en begränsning av den berörda samebyns möjlighet att nyttja den rätten. Motsvarande vad som sägs om Naturvårdsverket och nationalparker nedan kan Fortifikationsverket därmed behöva ersätta samebyn för inskränkningen.

När det gäller löpande upplåtelseavtal mellan Fortifikationsverket och externa fiskare och jägare skrivs de flesta som nämnts på endast ett år. Avtalen borde kunna hanteras så som framgår i avsnitt 3.7 om löpande avtal ovan, det vill säga för det fall de inte löper ut kan de behöva sägas upp i förtid, med eventuell ersättningsskyldighet i förhållande till respektive nyttjanderättshavare.

En viktig fråga är dock om skyddslagens reglering ger tillräckligt skydd för försvarsmyndigheternas verksamhet i ett scenario där samebyarna gentemot staten har upplåtelseätten avseende fiske och jakt på Fortifikationsverkets områden. Det vill säga om staten inte längre kan använda särskilda avtalsförbehåll för att säkerställa skyddet för försvarsmyndigheternas verksamheter.

Fortifikationsverket avser att i samråd med försvarsmyndigheterna inkomma till kommittén med en mer ingående konsekvensanalys gällande hur Fortifikationsverkets och försvarsmyndigheternas verksamheter kan påverkas om samebyar skulle ha rätten att upplåta fiske och jakt på Fortifikationsverkets mark. Fortifikationsverket och Försvarsmyndigheterna avser även att utreda konsekvenserna för eventuell annan statlig mark där Fortifikationsverket inte är fastighetsägare men som nyttjas av och är av intresse för totalförsvaret. Särskild uppmärksamhet till dessa frågor kommer, liksom när det gäller förvaltningen, att ges vid kommittéinternatet i juni.

3.9 Naturskyddsområden och nationalparker

Naturvårdsverket är en stor markägare i de områden som Renmarkskommittén utreder. Merparten av denna mark är skyddad som nationalparker eller naturreservat. I naturreservaten kan det, till skillnad från i nationalparkerna, även finnas privat mark.

Nationalparker kan endast inrättas på statligt ägd mark.⁷ I nationalparksområden kan det dock finnas fastigheter som under någon period varit i privat ägo men som sedan köpts tillbaka av staten. Hur sådan mark ska bedömas rättsligt är inte givet, eftersom det är osäkert vad den tillfälliga privatiseringen kan ha för betydelse för en upparbetad ensamrätt. I PM 18 har föreslagits, med hänsyn till att det rör sig om i sammanhanget begränsade arealer, att marken behandlas på samma sätt som den mark som alltid varit i statlig ägo, det vill säga att ingen särskild åtskillnad görs för sådan mark i delbetänkandet. Förslaget grundar sig på praktiska överväganden och innefattar eller föregriper inte någon rättslig bedömning.

Inom det stora flertalet naturreservat görs inga större inskränkningar i möjligheten att fiska eller jaga. Det finns dock vissa undantag för jakten i somliga fall. För nationalparkerna gäller föreskrifter med begränsningar av fiske och jakt som bedrivs av andra än samebymedlemmar.

Om samebyar visar sig ha rätten att upplåta fiske och jakt i naturreservat eller nationalparker där fiske- och jaktutövning regleras genom föreskrifter innebär regleringen en begränsning av den berörda samebyns möjlighet att nyttja den rätten.

---

⁷ 7 kap. 2 § miljöbalken

I en sådan situation kan Naturvårdsverket eventuellt behöva träffa överenskommelser med berörda samebyar om någon form av ersättning om fiske och jakt fortsatt ska vara förbjudet eller kraftigt begränsat för andra än samebymedlemmar.

Sådana överenskommelser hade kunnat träffas i samband med bildandet av nationalparkerna om en upplåtelse rätt då varit fastställd. I praktiken går det nämligen till så vid bildandet av en nationalpark att Naturvårdsverket genom överenskommelser med markägare och andra rättighetshavare löser ut deras rättigheter innan området skyddas. Nationalparker kan nämligen endast inrättas på statligt ägd mark.⁸

Alternativet till att göra överenskommelser med samebyarna kan vara att Naturvårdsverket ändrar sina föreskrifter och tillåter fiske och jakt i nationalparkerna. Lämpligheten i ett sådant förfarande kan bero på områdets och faunans skyddsbehov, vilket varierar mellan de olika nationalparkerna. I Laponia har samebyarna till exempel sedan 2013 genom avtal avstått från att jaga älg i Sarek, men i övrigt gäller renskötselrätten fritt i området.

En annan fråga handlar om myndighetens egna upplåtelser av fiske och jakt. Det finns mark där Naturvårdsverket köpt fastigheter av skogsbolag, men skrivit avtal med bolaget om att bolaget behåller jakträtten på marken. Motsvarande avtal kan finnas i förhållande till privata markägare som Naturvårdsverket har köpt fastigheter av. Sådana avtal löper som regel i tio år, varefter de förlängs med fem år i taget om de inte sägs upp. Som nämns i avsnitt 3.7 kan sådana avtal behöva sägas upp i förtid om det fastställs att samebyarna har ensamrätt till jakten och fisket.

En angränsande fråga är hur Naturvårdsverkets möjligheter till markköp för skyddsändamål från skogsbolag och privata markägare påverkas, om myndigheten inte längre har rätt att ingå avtal om fortsatt jakträtt för den säljande parten. Naturvårdsverkets uppfattning är att dessa avtal utgör ett betydande incitament för bolag och andra markägare att sälja mark till Naturvårdsverket. Utan detta incitament kan myndighetens arbete i denna del således komma att försvåras.

Naturvårdsverket upplåter också i andra sammanhang fiske och jakt till andra bolag och föreningar samt till privatpersoner. Det kan vara avtal som

---

⁸ 7 kap. 2 § miljöbalken

löper på ett år, fem år eller i vissa fall tio år. Dessutom förekommer kortare upplåtelsestider. Sådana avtal kan också behöva sägas upp i förtid, vilket kan innebära en ersättningsskyldighet gentemot nyttjanderättshavaren.

3.10 Kostnader för staten

För statskassans del innebär Handlingslinje 2 att staten inte behöver stå för kostnader för domstolsprocesser, vilket för statens del skulle utgöras av dels egna och eventuellt också samebyarnas ombudskostnader, dels kostnader för ökad belastning på domstolsväsendet.

Däremot uppkommer kostnader för att ersätta Samefonden för uteblivna intäkter (om staten väljer att göra detta), kostnader för kompensation till jägare/fiskare som ingått längre avtal om upplåtelser på statens mark, och eventuellt också ökade kostnader för skydds jakt för att begränsa viltskador. Hur stora kostnaderna är osäkert då de delvis beror på hur samebyarna väljer att agera.

3.11 Övriga konsekvenser

Särskilt om lokala spänningar

En gemensam nämnare vid de kontakter sekretariatet har haft är oron för de spänningar som finns med anledning av den nuvarande situationen. Lokala jägare vittnar om framflyttade samiska positioner och minskad vilja hos samebyarna till samförstånd efter Girjasdomen. Girjas och andra samebyar vittnar å sin sida om ökad rasism och en påtaglig ökning av hat och hot, såväl under domstolsprocessen som i anslutning till att Girjasdomen meddelades. Efter en lugnare period upplevs från båda håll att spänningarna åter har ökat sedan Renmarkskommittén tillsattes.

Handlingslinje 2 kan antas leda till mycket starka reaktioner inom fiske- och jaktrörelsen. Att samebyarna skulle ges rätt att upplåta fiske och jakt på statligt disponerad mark uppfattas som mycket kontroversiellt. Ifrågasättandet begränsar sig inte bara till en oro för den framtida tillgången till fiske och jakt, utan handlar också om den principiella inställningen att staten och inte samebyn av jämlikhetsskäl bör ha rådigheten över fiske och jakt på mark under statens omedelbara disposition. Med Handlingslinje 2 kan alltså en redan spänd situation väntas öka, i vart fall på kortare sikt.

I vilken mån det bör påverka lagstiftarens vägval kan diskuteras. Å ena sidan kan lagstiftarens ansvar för att inte ytterligare spä på redan höga tonlägen och ansträngda relationer framhållas. Å andra sidan kan ifrågasättas om ett högt tonläge och ansträngda relationer i sig utgör skäl för att avstå lagstiftningsåtgärder, särskilt om det sker på bekostnad av en minoritetsgrupp som annars skulle ha gynnats av åtgärderna.

I det längre perspektivet kan allmänt sägas att det inte finns skäl att anta att den starka känslan kring fiske och jakt som en kultur-, och i vissa fall till och med identitetsbärande, kommer att avta på sikt. Begränsas allmänhetens tillgång till fiske och jakt i väsentligt hänseende kommer spänningarna sannolikt bestå.

Skulle samebyarna däremot agera på ett sätt som innebär att allmänheten fortsatt ges goda möjligheter att fiska och jaga torde spänningarna kunna minska på sikt. Hur samebyarna väljer att förvalta ansvaret för upplåtelse kommer alltså rimligen att påverka det allmänna samhällsklimatet lokalt.

Frågan om avlysningar kvarstår emellertid som ett möjligt konfliktområde, som dessutom återkommer varje säsong. Av de kontakter som kommittén och sekretariatet har haft framkommer tydligt att flera samebyar menar att länsstyrelserna är alltför restriktiva med att medge begärda avlysningar, detta samtidigt som jägare utanför samebyarna upplever att länsstyrelserna godtar allt som samebyarna begär.

Med en upplåtelse rätt hos samebyarna kommer länsstyrelserna inte att finnas som ett mellanled som båda parter kan vara mer eller mindre missnöjda med. I stället hamnar konflikten direkt mellan samebyn och dem som påverkas av samebyns avlysningsbeslut.

Slutligen kan sägas att det allmänna företrädare vid samtliga handlingslinjer kan påverka konfliktläget, såväl lokalt som regionalt. Centrala makthavare kan genom sitt agerande och sätt att framföra kritik eller stöd i olika hänseenden spä på motsättningar likväl som gjuta olja på vågorna.

SEKRETARIATSUNDERLAG